

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 3.

V Ljubljani, 19. prosinca 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 18 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Zopet nekaj o učiteljskih skupščinah v Istri. — Nekoliko odgovora »Gorici«. — Temeljito poznavanje. — Naš denarni zavod. — Vabilo k II. rednemu občnemu zboru hranilnice in posojilnice »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani. — Filozof brez kruha. — Iz slovanskih pedagoških časnikov. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica upravnitva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati. — O naši moderni didaktiki.

Pozor! Blagovolite čitati listnico! Predsedništvo „Zaveze“.

Zopet nekaj o učiteljskih skupščinah v Istri.

(Iz koprškega okraja.)

Dne 7. in 8. oktobra 1904 se je vršila v Kopru okrajna učiteljska skupščina v dveh oddelkih, t. j. v slovanskem za slovenske in hrvaške učitelje v okraju in v italijanskem za italijanske učitelje v okraju. Šele sedaj nam je mogoče poročati, kaj je naredil dež. šolski svet s sklepi slovanskega oddelka, ker je šele z odlokom z dne 10. oktobra 1905, št. 993 to naznanil okrajni šolski svet v Kopru. 1.) Na dnevnem redu je bila točka: »Jezikovni pouk v ljudski šoli.« Glede te točke je bila skupščina mnenja, da je reorganizirati učiteljišča tako, da dobe dijaki večjo priložnost se tehtno izvežbati v v učnem jeziku. V ta namen je skupščina sprejela soglasno predlog a.) naj se pomnoži učna doba na učiteljiščih in b.) naj se vsi predmeti na učiteljiščih poučujejo v tistem jeziku, za katerega se dijaki pripravljajo. Kaj je rekel dež. šolski svet k tem sklepom, okrajni šolski svet ne pove ničesar.

2.) Boj proti alkoholizmu je bil tudi na dnevnem redu. Tu je prišla skupščina do prepričanja, da morejo ta boj privedi do zmage le politične oblasti s tem, da s posebnimi odredbami omejijo točenje opojnih pijač, zato je skupščina soglasno potrdila v tem smislu po referentu stavljeni predlog. Tudi o tem sklepu molči zgoraj navedeni odlok, zato ne vemo, kaj je ž njim ukrenil dež. šolski svet, Vemo pa za vas, v kateri je bila ob času skupščine ena sama žganjarija a sedaj so že štiri, ker je politična oblast dovolila še tri nove.

8.) Kako in koliko bi se poučevalo na ljudskih šolah v deških ročnih delih? Pri tej točki je dokazal referent, da potrebujejo deška ročna dela mnogo časa in mnogo prostora. Ker obojega pomanjkuje našim ljudskim šolam, je predlagal,

naj se skupščina izreče proti uvedbi tega predmeta v ljudske šole. Predlogu je skupščina soglasno pritrdila, a sedaj čujte, kaj pravi okrajni šolski svet v navedenem odloku o tem: Učiteljsko osobje naj se izuri v posebnih tečajih ali na učiteljišču v deških ročnih delih ter naj se izpremeni zakon, da ne bo v razredu pri tem pouku več ko 30 učencev. Na c. kr. učiteljišču v Kopru se je že uvedel pouk v deških ročnih delih, a želja, da ne presega število učencev 30 pri tem pouku ni za sedaj izvedljiva.

Kdor bere kaj je skupščina o tem sklenila in kaj je naznanil okr. šolski svet, da je dež. šolski svet z odlokom z dne 24. septembra 1905, št. 1700, potrdil, spoznati more dvoje, in sicer: a) Da je mogoče, da se je konferenčni zapisnik falsificiral tako, da ne odgovarja dejstvom, ki so se godila pri skupščini b.) Da je mogoče, da pri dež. šol. svetu niti brali niso konferenčnega zapisnika. Naj bo to ali ono, oboje ni pravo!

Že v 35. št. »Učiteljskega tov.« l. 1904 je bilo povedano, da je novi ravnatelj na učiteljišču v Kopru uvedel predmet deških ročnih del. Naš dopisnik je v eni naslednjih številk pojasnil in nam povedal, da je uveden ta predmet le v italijanskem jeziku, ker ga podučuje okr. nadzornik italijanskih šol koprškega okraja, ki ne zna ne slovenščine ne hrvaščine in niti nemščine. Tu smo brez dvoma, da je ta pouk pristopen le onim, ki so zmožni italijanščine, in vendar se dež. šolski svet sklicuje sedaj na to.

Tudi glede trditve, a je neizvršljiva želja, naj ne bo pri tem pouku več ko 30 učencev, smo družega mnenja, ker ta želja je in mora biti izvršljiva na podlagi obstoječih šol. zak. Tu vzamemo v pošteb samo § 11. drž. šolsk. zak. z dne 2. maja 1883, ki določuje učitelju na enorazrednici največ 100 otrok, torej v vsako skupino okrog 50. Ker imajo vse enorazrednice po spolu mešane otroke, in iz prakse vemo, da je približno polovica dečkov, se pokaže, da bi moglo biti v vsaki skupini le kaj malega več kot 25 dečkov, a v slučajih pa tudi še manj, in ker se deklice ne udeležujejo pouka, deških ročnih del, je torej gotovo, da pri tem predmetu ne bo nad 30 učencev v razredu. Zato o tem ni skupščina niti sklepala. Neizvršljiva se zdi ta želja dež. šolskemu svetu, ker trpi, da obstojajo že leta in leta enorazrednice, ki imajo

po več kot 100 otrok, nekatere še celo po več kot 200 otrok, ter s tem krši dan za dnevom, leto za letom zgoraj navedeni § drž. zak. Ako bi kateri izmed učiteljstva delal tako, kdaj bi ga že bili vtaknili v disciplinarno preiskavo.

4.) Glede točke o verskih vajah so jo tudi modro izvili. Učiteljstvo je dokazalo pri skupščini, da je škodljiva šoli točka odloka dež. šol. sveta z dne 1. dec. 1902 št. 1078, ki naroča učiteljstvu, da mora vsako nedeljo in praznik zbrati šol. otroke v šolskih prostorih in jih od tam voditi v cerkev k farni ozir. kaplanijski maši. O nadzorovanju ni bilo niti govora a okr. šol. svet poroča, da dež. šol. svet ne more razveljaviti odloka glede nadzorovanja pri službi božji. Nadzorovanje eno, a vodenje je drugo.

S tem odlokom je dež. šol. svet posredno prepovedal učiteljem-organistom postranski zaslužek orgljanja, ker zgoraj navedeni odlok ukazuje, da mora vsak učitelj zbrati otroke svojega razreda v šol. prostorih, jih od tam peljati v cerkev in jih v cerkvi med službo božjo nadzorovati. To ravno pa učitelju-organistu ni mogoče, zaradi česar mu ne kaže nič drugega, kakor opustiti orgljanje, ali pa živeti v vedni nevarnosti, da ga postavijo v disciplinarno preiskavo zaradi kršenja navedenega odloka.

Mi bi bili jako zadovoljni, ako bi dež. šol. svet povedal učiteljstvu, kaj naj naredi z otrokom, ki med službo božjo šepeta ali drugače ne da miru, sedanji učni red ne določuje tega. Ako otrok kaj takšnega naredi v šoli med poukom, se ga postavi iz klopi, in tako mu je odvzeta prilika k šepetanju in obenem je kaznovan. [Kaj je pa v cerkvi? V cerkvi prvič ni prostora, ker so navadno med službo božjo do zadnjega kotiča polne, a če bi bil in bi se otroka postavilo na poseben prostor, ali bi ne bilo to javno zasramovanje v pričo cele fare, ki je ta čas zbrana v cerkvi? Ali ni pa ravno tako javno zasramovanje po šol. učnem redu prepovedano, ker diši po srednjeveškem prangerju.

Farna maša s pridigo, raznimi očenaši in drugimi molitvami traja največkrat približno po 2 uri. Učitelji vemo, da večina otrok ne zdrži toliko časa, ne da bi opravili telesne potrebe. Kaj je v tem slučaju narediti? Da bi jih učitelj puščal na stran kakor iz šolske sobe, ni mogoče a) ker cerkve nimajo zato potrebnih prostorov, b) ker bi se težko kateri otrok predrznil v cerkvi toliko, da bi dal učitelju za to potrebno znamenje. Vsak bi raje počakal. Ako je to otroku na zdravju, naj nam pove dež. šolski svet.

Učiteljstvo se povprašuje, kako je mogoče, da teče že 24 leto, odkar je bila zadnja deželna skupščina in zakaj se šele vsako šesto leto obdržujejo okrajne učiteljske skupščine. Sedaj nam je očitno, zakaj. Ako se falsificira zapisnik okrajne skupščine, pride to jako v prilog. V šestih letih se mnogo pozabi, v šestih letih marsikdo izmed učiteljstva umre, v šestih letih se jih mnogo preseli v druge okraje, vsiti se nadomestijo z drugimi, in ko se pri prihodnji skupščini čita zadnji zapisnik, ga odobre molče, naj bo tak ali onak. Dež. šolskemu svetu pa ni potreba niti čitati zapisnikov, ker kdo bo za šest let primerjal njegove rešitve s konferenčnim zapisnikom.

Sedaj postanejo oni, ki so bili rojeni v času zadnje dež. skupščine že polnoletni, in v vsem tem času ni deželni šolski svet niti enkrat zaslišal učiteljstva, kaj bi bilo potrebno ukreniti v prid šolstvu in odgoji. Ali ni tega smatrati kot kršenje § 45 in 46 drž. šol. zak. z dne 14. maja 1869 in kot preziranje ministrske naredbe z dne 8. maja 1872? Ali bi dež. šol. svet ne spraval v disciplinarno preiskavo vsake

učiteljsko osebo, ki bi le desetino časa kršila ali prezirala kako njegovo najmanjveljavno odredbo? Zopet moramo javno povedati, da osebe, ki provzročujejo tako kršenje in preziranje šolskih zakonov, ne sodijo na mesta, ki jih zavzemajo, in zopet moramo vprašati, kje so dež. in državni poslanci, da ne vrašajo ministra zakaj to trpi?

Nekoliko odgovora „Gorici“.*)

Na moj članek o izboljšanju učiteljskih plač na Goriškem je odgovarjal list »Gorica« in izkušal 1. izpodbijati meni zasluge za rešitev tega vprašanja, zasluge, ki si jih nisem pripisoval, in 2. pisati te sebi na rovaš, seveda nezasluženo. Da ne ostane učiteljstvo o stvari v dvomu, si dovoljujem staviti na omenjeni list in gospode deželne poslance sledeča vprašanja:

1. Ali je res, ali ni res, da so g. poslanci, stoječi za Gorico, v zasedanju 1902/3 glede predlaganega načrta zavzemali stališče: da je sprejem zakona preprečiti, če ne drugače z abstinenco t. j. da se slovenski poslanci odstranijo iz dvorane in store sklepanje nemogoče?

2. Ali je res, ali ni res, da je bilo 20 poslancev za junktim g. dra. Verzegnassija, da se učiteljem plače povišajo le tedaj, ako da vlada letnega prispevka najmanj 50.000 K?

3. Ali je res, ali ni res, da so glasovali vsi italijanski poslanci in poslanci klerikalne stranke za ona določila § 10 in 16, za katera so morali ob mali pozornosti vedeti, da takega načrta vlada ne more sprejeti, da je torej ta že a priori pokopan?

4. Ali je res, ali ni res, da sta po 4 in pol urni debati odpadla dr. g. Luzzatto in dr. Fajdutti, na kar je dr. Verzegnassi prišel iz ravnotežja ter je svoj junktim odtegnil in so vsi poslanci precej konfuzni enoglasno sprejeli načrt zakona?

Z odgovori na ta vprašanja je pač označeno stališče klerikalcev glede zakona. Ako so isti l. 1904 drugače, navidezno učiteljstvu prijazno nastopili, je bilo to le rezultat krepkega nastopa učiteljstva samega, ker gledajo klerikalni zastopniki v prvi vrsti le, da ohranijo svoje sedanje politične pozicije in bi jim bila agitacija učiteljstva lahko pogubna, so se torej le zato premislili in svojo taktiko premenili v prilog učiteljstvu — seveda tudi sedaj s pridržki!

V zasedanju 1904. sem opozoril poslance, da vlada principijelno ne more dovoliti pobiranja užitnine v svrhu pokritja šolskih potrebščin po okrajih in vladni zastopnik je to v zbornici poudarjal. Vkljub temu so glasovali klerikalni poslanci z Italijani, četudi so že naprej vedeli, da je sprejem zakona nemogoč. Kazali so se torej prijatelje učiteljstva na eni strani, po drugi strani pa so bili gotovi, da se učiteljstvu plače ne povišajo.

Tako neodkritosrčni pa in morda še bolj so bili v zasedanju 1905. Vsled nastopa učiteljstva in posredovanja pri namestništvu se je namestnik sam zavzel za načrt zakona ter obljubil učiteljstvu svojo podporo, katero besedo je častno izpolnil s tem, da je izposloval pri finančnem ministrstvu pokritje, potrebno za učiteljske plače, z 10% dokladami na užitnino (v deželni zalog) in 4 K na vsak hl piva, in sicer

*) Glej lanski letnik št. 50 in 51!

od teh 2-30 K za reguliranje plač, ostalo 1-70 K pa za dež. potrebščine.

Vkljub tej ponudbi vlade, kako definitivno končati vprašanje, slovenski klerikalni poslanci niso hoteli precizirati zakona tako, da bi bilo to pokritje brez dvoma, marveč so zveržili sporazumno z Italijani načrt tako, da bi imela pokrivali učiteljsko potrebščino 20% doklada na užitnino vina, mesa in drugo ter le eno krono davščine na pivo. Stavili so v dež. proračun 120% doklado na užitnino vina in mesa in 4 K na pivo. Ker je vlada naznanila že poprej svoje principijelno stališče, da preko 100% doklad na užitnino vina in mesa za deželne potrebščine ne odobri, je bila s tem dana nevarnost, da se ne potrdi predlagane užitnine 120% in da vsled tega ostanejo ali nepokrite potrebščine za učiteljske plače ali pa dež. potrebščine. Ako je vlada vztrajala na svojem stališču, da dovoli za dež. potrebščine le 100% in za učiteljstvo le 10%, torej skupaj 110%, potem je ostalo učiteljstvo zopet praznih rok. Vsled mojega nastopa v dež. zboru in predlaganega pokritja vladi ni preostalo drugega, ako je hotela videti končno urejene učiteljske plače, da se da takorekoč prisiliti po dež. zboru, da privoli v pobiranje užitnine 120%. To pa je bilo edinole mogoče s tem, da se je c. kr. namestnik v Trstu osebno zavzel za ugodno rešitev ter izposloval pri finančnem ministrstvu pokritje 120% na užitnino in 4 K na hl piva. Rešil je dano besedo ter osebno posredoval na Dunaju in se izkazal s tem iskrenega prijatelja učiteljstva. Učiteljstvo na Goriškem ima sedaj za silo regulirane plače in dobro je da ve, kako so se dež. poslanci potegovali zanje in kako stališče je zavzemala vlada, ker bo vedelo zastopati se i nadalje.

S tem imam polemiko o tem vprašanju končano neglede na to, kaj še gospodje okolo »Gorice« žele natveziti svojim volilcem.

Dr. Henrik Tuma.

Temeljito poznavanje.

Dobili smo v roke knjižico, ki jo je izdalo »narodno radikalno dijaštvo« pod naslovom: »Iz naroda za narod!« — Pregledovali in prebirali smo knjigo vsestranski in tu smo zadeli na sledeči pasus stran 73.: »Poleg čitalniških in sličnih knjižic imajo pri nas v vsakem okraju tudi učitelji svojo učiteljsko in duhovniki svojo dekanijsko knjižico. Te knjižnice bi morale biti predvsem strokovne, znanstvene knjižnice. In vendar če jih pregledujemo kako malo morejo izpolnjevati svojo nalogo radi svoje zastarelosti. Modernih socialnih in poljudno pisanih znanstvenih knjig nimajo. Vsako leto se kupi semtertje le kak roman, oziroma katekizem ali kaj sličnega, naroči se »Zvon« in »Dom in svet«. To je vse. In vse te knjige potem trohniijo po omarah leta in leta, ne da bi jih kdo vporabljal. Kako naj si s pomočjo takih knjižic širi učitelj oziroma duhovnik svoje obzorje in izpopolnjuje svoje znanje z modernimi pridobitvami znanosti? — Tudi te knjižnice združene in izpopolnjene, bi lahko izvrstno služile kot centralne knjižnice posameznih okrajev, če bi se dale na razpolago javnosti. Mislim, da bi naše učiteljstvo, ki se vedno šteje med najnaprednejše, to lahko storilo brez vsakega pomisleka. Za te kakor tudi sploh za vse javne knjižnice bi se moralo zahtevati od občin, dokler one same ne ustanove svojih občinskih knjižnic, vsakoletne podpore. Če že mora občina prispevati za izobrazbo do 14. leta, je dolžna, da jo pospešuje tudi še nadalje!« —

Čudom smo se čudili tej temeljitosti. Brez premisleka lahko rečemo, da so te besede zapisane kar tja »v en dan« ki nimajo sploh nikake podlage, zapisane v oni negaciji vsega pozitivnega »vseznanja«, s katerim se tako rada ponašajo nekateri ljudje.

Oglejmo si natančneje to besedilo. Lahko rečemo, da poznamo precej temeljito kranjske in deloma tudi štajerske okr. učiteljske knjižnice. Za te knjižnice prispevajo posamezni okraji iz svoje blagajne. Prej so plačevali za knjižnice tudi učitelji $\frac{1}{2}\%$, a na Kranjskem je učiteljstvo to odpravilo, pač pa se nahaja to vplačevanje še v nekaterih drugih kronovinah Avstrije. Doneski posameznih okrajev za okrajne učiteljske knjižnice so prav različni, vendar lahko rečemo, da so precej visoki. Marsikatero leto da ta ali oni okraj do 300 kron in še več. Da se pa za tako vsoto ne kupujejo le kaki romani, katekizmi, »Zvon«, »Dom in svet«, pa prav lahko dokažemo z zapisniki in katalogi posameznih okr. učit. knjižnic.

Iz štatistike izdane od kranjskega dež. šol. sveta za l. 1903/4 je razvidno, da imamo na Kranjskem 13 okr. učit. knjižnic, ki štejejo (v letu 1903/4) ravno 11.772 del. v 19385 knjigah in 1916 zvezkih. Impozantno število, ako upoštevamo še to, da ima vsaka šola svojo lokalno učit. knjižnico in da je ravno slov. učiteljstvo najboljši podpiratelj slov. literature kar najbolj dokazujeta letopisa »Slov. Matic« in »Šolske Matic«.

Ker pa prispevajo za te okr. učit. knjižnice posamezni okraji, so one pravzaprav lastnina teh okrajev, in učiteljstvo tu pač ne more drugega storiti kakor le-to, da jih pridno uporablja v svojo nadaljno izobrazbo. Reorganizacija teh knjižnic je tedaj odvisna od faktorjev, kjer sede »nekdanji narodni, radikalni itd.« c. kr. uradniki.

Pač pa svetujemo c. kr. dež. šol. svetu to-le v blagohotno uvaževanje:

Iz vseh 13 okr. učit. knjižnic na Kranjskem naj se ustanovi v Ljubljani nekaka centralna učit. knjižnica. V to knjižnico naj se spravijo vsa dražja pedagoška dela iz imenovanih okr. učiteljskih knjižnic. In ta centralna učiteljska knjižnica za zgled bi ji lahko služila znana berlinska knjižnica Komensky — naj bi si nabavljala le draga monumentalna pedagoška dela svetovne pedagoške literature. V nakup takih del naj bi prispevali država, dežela in posamezni okraji.

Kolikokrat pride ta ali oni učitelj, ne le ljudski, temveč tudi srednješolski v položaj, da hoče rabiti to ali ono večje pedagoško delo, a kje ga dobiti, to je vprašanje, ki čaka še rešitve. Če hočeš imeti, kupi in daj polovico svoje mesečne plače zanj!

In kako prav bi prišla ta centralna učit. knjižnica naši — bodoči univerzi.

Vprašanje je pereče, rešitev nujna!

—e—a.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca grudna 1905 K 183.314-97.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Čekovni promet c. kr. poštno-hran. urada št. 866.312.

Vabilo

k

II. rednemu občnemu zboru

ki bode

dne 2. februarja 1906 ob 10. uri dopoldne

v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

Dnevni red:

1. Načelstvo poroča o združnem delovanju.
2. Načelstvo poroča o računskem zaključku za leto 1905.
3. Nadzorstvo poroča o računskem zaključku, poslovanju in odmeri nagrad.
4. Načelstvo predlaga, kako naj se razdeli čisti dobiček.
5. Občni zbor izvoli po dva člana v načelstvo in nadzorstvo in po dva nam. člana v načelstvo in nadzorstvo.

Načelstvo.

1. Poročilo načelstva o združnem delovanju.

Po I. rednem občnem zboru se je konstituiralo načelstvo v svoji 19. seji dne 4. februarja 1905. tako-le:

Načelnik: Štefan Primožič, vodja ustanovnega zavoda za gluhoneme; načelnikov namestnik: Ivan Bernot, mestni učitelj; blagajnik: Alojzij Kecelj, mestni učitelj; člani: Jakob Dimnik, mestni nadučitelj; Juraj Režek, mestni učitelj; Vita Zupančičeva, učiteljica ustanovnega zavoda za gluhoneme; vsi v Ljubljani.

Z dopisom z dne 15. junija 1905. se je načelnik Štefan Primožič zaradi preselitve odpovedal načelstvu. Kot član je vstopil v zmislu § 30. odst. 2. zadr. pravil Anton Likozar, šolski vodja v Salezijanskem zavodu v Ljubljani.

V 35. načelstveni seji dne 28. junija 1905. se je vsled tega načelstvo konstituiralo vnovič tako-le:

Načelnik: Ivan Bernot, mestni učitelj; načelnikov namestnik: Jakob Dimnik, mestni nadučitelj; blagajnik: Alojzij Kecelj, mestni učitelj; člani: Anton Likozar, šolski vodja v Salezijanskem zavodu; Juraj Režek, mestni učitelj; Vita Zupančičeva, učiteljica ustanovnega zavoda za gluhoneme; vsi v Ljubljani.

Načelstvo in nadzorstvo je izreklo bivšemu načelniku Štefanu Primožiču povodom izstopa najtoplejšo zahvalo in mu podelilo absolutorij.

Zadruga je član »Zveze slovenskih posojilnic v Celju« oz. sedaj »Zadružne Zveze v Celju«, ki izvršuje zakonito predpisane revizije.

Revizijo je izvršila »Zveza slov. posojilnic v Celju« dne 16. septembra 1905. Zadružni revizor g. Franjo Jošt je po-

vodom revizije podal sledeče poročilo: »Dosedanje poslovanje se more opravičeno imenovati povsem redno ter jamči za dober razvoj zadruge in spričuje, da funkcionarji prav razumevajo pri ustanovitvi si postavljeno nalogo.«

Nadzorstvo je izvršilo glavno revizijo 18. maja 1905.

Načelstvo je imelo tekom drugega poslovnega leta 45 sej.

Posojilnica uraduje v Komenskega ulicah št. 17 razven praznikov vsak četrtek od 10. do 12. ure dopoldne in vsako soboto od 6. do 7. ure zvečer.

Koncem leta 1904. je bilo 60 združnikov z 236 deleži, leta 1905. je pristopilo nanovo 109 združnikov s 1.323 deleži, 2 združnika sta prenesla svoje deleže v zmislu § 11. odst. 1. b. na druge osebe, izstopil ni nihče; tedaj je koncem leta 1905. 169 združnikov s 1559 deleži. Koncem leta 1904. je bilo 12 hran. knjižic v vrednosti 9.595 K 59 h. Nanovo se je izdalo 30 hran. knjižic, uničila pa 1. Obstoje torej 41 hran. knjižic v vrednosti 58.045 K 21 h in znaša povprečna hran. vloga 1415 K 73 h.

Zadruga ima pravico po § 15. svojih pravil za povečanje prometnega fonda najemati izposojila in sprejemati hran. vloge do višine podpisanih deležev K 77.950. Hranilne vloge se prejemajo od vsakega, ako tudi ni združnik. Od 1. januarja 1905. so se pričele obrestovati hranilne vloge trikrat na mesec in sicer vsacega 1., 11. in 21. dne vsacega meseca ter nese vsacih 100 K hran. vloge za celo tako dobo 12 h obresti, ali na mesec 36 h, ali na leto 4 K 32 h, ki so se polletno kapitalizirale brez posebnega naročila. — V svrhu prikladnejšega poslovanja predlaga načelstvo znanprej celoletno kapitalizacijo po 432 %.

Koncem leta 1904. je bilo 20 zadrušnikov dolžnikov, ki so dolgovali 11.051 K 58 h. Posodilo se je nanovo 119 zadrušnikom, 10 zadrušnikov je pa posojila popolnoma vrnilo. Torej je dolžnikov 129, ki dolgujejo skupaj 65.046 K 02 h ali povprek 504 K 24 h.

Posojila dobivajo le zadrušniki proti zadostni varnosti (§ 12. pravil) in sicer se vrača vsakih 100 K posojila (predujema na 2 podpisana deleža) po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadrušniki, ki prosijo za posojilo oziroma predujem na podpisane deleže, morajo imeti vsaj en (aktiven) delež več podpisan, nego znaša posojilo oziroma predujem.

Rentni davek plačuje zadruga. Zneski do 200 K se izplačujejo takoj oz. naslednji uradni dan. Za višje zneske je pogojena 14dnevna odpoved.

Za načelstvo:

Načelnik:
Ivan Bernot s. r.

Blagajnik:
Alojzij Kecelj s. r.

2. Poročilo načelstva o računskem zaključku za leto 1905.

Prejemki.				a) Denarni promet.				Izdatki.			
Št.	Predmet	K	h	Št.	Predmet	K	h				
1	Stanje gotovine koncem l. 1904	836	76	1	Dana posojila	63738	95				
2	Vrnjena posojila	9744	51	2	Račun posojila iz l. 1904.	29	94				
3	Prejete hranilne vloge	62065	03	3	Izplačane hranilne vloge	15330	95				
4	Prejete posojilne obresti	2858	56	4	Izplačane hranilne obresti	—	15				
5	Vplačani deleži	3349	88	5	Vrnjena izposojila	770	—				
6	Vplačana vstopnina	218	—	6	Upravni stroški:						
7	Izposojila	770	—		a) poština K 45'61						
8	Vzdignjen naložen denar	23	14		b) drugi » 247'25	292	86				
9	Prejeti upravni stroški:			7	Nakupljeni inventar	319	97				
	a) režijski donesek K 313'52			8	Izplačana dividenda	25	36				
	b) poština » 78'15			9	Nagrade	10	—				
	c) drugi » 276'34	668	01	10	Prehodni zneski (koleki, premije i. t. d.) . .	739	01				
10	Prodani inventar	258	76	11	Davek:						
11	Prehodni zneski (kolki, premije i. t. d.) . .	644	25		a) neposredne pristojbine . . . K 2'20						
12	Čekovni promet	10305	—		b) rentni davek » 8'68	10	88				
				12	Čekovni promet	10305	—				
				13	Stanje gotovine koncem l. 1905.	168	83				
					Skupaj	91741	90				
	Skupaj	91741	90		Skupaj	91741	90				

V tekočem letu je bil promet ta-le:

Vseh prejemkov je bilo	91.741 K 90 h
Vseh izdatkov pa	91.573 K 07 h
torej skupni denarni promet	183.314 K 97 h

Dobiček.

b) Račun dobička in izgube.

Izguba.

Št.	Predmet	K	h	Št.	Predmet	K	h
1	Prejete obresti posojil	2858	56	1	Izplačane hranilne obresti	—	15
2	Zaostale obresti posojil	159	37	2	Kapitalizirane hranilne obresti:		
3	Upravni stroški:				a) I. polletje K 553'49		
	a) prejeti K 668'01				b) II. polletje K 1162'05	1715	54
	b) neprejeti K 7'50	675	51	3	Upravni stroški	292	86
4	Preteklega leta predplačane obresti posojil .	11	09	4	Odpis inventarja 5 %	31	50
				5	Predplačane obresti posojil	27	01
				6	Obresti rezervnega fonda	7	33
				7	Davek	10	88
				8	Čisti dobiček	1619	26
	Skupaj	3704	53		Skupaj	3704	53

Imetje.

c) Bilanca

Dolgovi.

Št.	P r e d m e t	K	h	Št.	P r e d m e t	K	h
1	Posojila	65046	02	1	Deleži	6209	52
2	Zaostale obresti posojil	159	37	2	Hranilne vloge: K 56329·67		
3	Naložen denar	200	—		kapitalizirane obresti K 1715·54	58045	21
4	Prehodni zneski	92	88	3	Predplačane obresti posojil	27	01
5	Inventar:			4	Rezervni fond:		
	a) po prometnem rač. K 629·93				a) 31. dec. 1904. K 146·70		
	b) 5% odpis K 31·50	598	43		b) vstopnina K 218—		
6	Neprejeti upravni stroški	7	50		c) 5% obresti za l. 1905. K 7·33	372	03
7	Gotovina koncem l. 1905.	168	83	5	Čisti dobiček	1619	26
	Skupaj	66273	03		Skupaj	66273	03

V Ljubljani, dne 31. decembra 1905.

Načelnikov namestnik:

Jakob Dimnik s. r.

Član načelstva:

Juraj Režek s. r.

Načelnik:

Ivan Bernot s. r.

Član načelstva:

Vita Zupančič s. r.

Blagajnik:

Alojzij Kecelj s. r.

Član načelstva:

Anton Likozar s. r.

Ta račun z glavnimi in pomožnimi knjigami primerjali ter v redu našli:

Josip Traven s. r.

član nadzorstva.

Franc Gale s. r.

načelnik.

Jakob Pretnar s. r.

načelnikov namestnik.

Luka Jelenc s. r.

član nadzorstva.

Marija Marout s. r.

član nadzorstva.

3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku, poslovanju in odmeri nagrad.

Nadzorstvo si šteje v čast poročati, da deluje načelstvo uspešno in vsestransko po pravilih in da se računski zaključek za poslovno leto 1905. popolnoma ujema s knjigami, prilogami in blagajniškim stanjem.

Zato predlaga:

1. II. redni občni zbor izvoli odobriti računski zaključek hranilnice in posojilnice »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, registrovane zadruga z omejenim jamstvom za poslovno leto 1905. ter podeliti načelstvu absolutorij.

2. II. redni občni zbor izvoli priznati združnim funkcionarjem 880 K nagrade za dobo od 31. avgusta 1904. do 31. decembra 1905.

V Ljubljani, dne 13. januarja 1906.

Za nadzorstvo:

Fran Gale s. r.

načelnik.

Jakob Pretnar s. r.

nač. namestnik.

4. Poročilo načelstva o razdelitvi čistega dobička.

Čisti dobiček znaša	K 1619·26
Glede razdelitve tega predlaga načelstvo:	
a) Rezervnemu fondu po § 17 pravil	» 80·95
b) 5% dividendo na polno vplačane deleže po § 21. pravil	» 209·52
c) »Učiteljskemu Tovarišu« za dobrotno poročanje o naši zadrugi	» 100—
d) Rezervnemu fondu »Zaveze avstr. jugosl. učit. društev v Ljubljani.«	» 50—
e) »Društvu za zgradbo učit. konvikta v Ljubljani« po § 18. pravil	» 100—
f) Nagrado združnim funkcionarjem po predlogu nadzorstva	» 880—
g) Ostanek rezervnemu zakladu	» 198·79

ki bo na ta način narastel od 372·03 K na 651·77 K.
Dividende se bodo izplačevale do 31. decembra 1906; po tem roku pa se bodo vpisale nedvignene dividende kot hranilne vloge.

Za načelstvo:

Jakob Dimnik s. r. Ivan Bernot s. r. Alojzij Kecelj s. r.

nač. namestnik.

načelnik.

blagajnik.

5. Volitve.

Volita se po dva člana v načelstvo in nadzorstvo ter po dva namestna člana v načelstvo in nadzorstvo.

PREGLED

o prometu in uspehu za čas od dne 31. avgusta 1904. do dne 31. decembra 1905.

Poslovno leto	V teku leta										Koncem poslovnega leta													
	novih zadružnikov	vplačanih deležev		novih vlagateljev	vloženo		novih dolžnikov	danih posojil		zadružnikov	deležev		vlagateljev	vlog		dolžnikov	posojil		čistega dobička		za dobre namene določeno		rezerva	
		K	v		K	v		K	v		K	v		K	v		K	v	K	v	K	v	K	v
1904	60	2859	64	12	9595	59	20	11120	06	60	2859	64	12	9595	59	20	11051	58	58	96	10	—	146	70
1905	109	3349	88	30	62065	03	109	63738	95	169	6209	52	41	58045	21	119	65046	02	1619	26	250	—	651	77

Filozof brez kruha.

»Naš List« pravi o ljudskošolskem učitelju, da je filozof brez kruha. Zakaj? Njegova izobrazba mu daje pravico, da bi se imenoval inteligentnega človeka — njegova plača pa ga postavlja med bedne proletarce. Politični uradniki, inženjerji, davčni inspektorji, geometri. . . zaslužijo s komisijami več kakor znaša njih plača; okrajni in živinozdravniki si prislužijo postrani še toliko, da dosega njih letna dohodnina plačo svetnikov; finančni uradniki prejema visoke remuneracije — samo učitelj ne dobi ničesar.

Neštetokrat že so se zavzeli slovenski učitelji za izboljšanje svojih plač. Nazadnje so prišli nekateri izmed njih zaradi tega v disciplinarno preiskavo.

Nadalje piše »Naš List«: V službo učiteljev se je postavljala tudi slovenska politika z enostavnim namenom, pridobiti s tem slovensko učiteljstvo v svoj tabor. Ali ona ni le ničesar dosegla, ampak sploh učiteljstvo pustila na cedilu. Odkritosrčnost in ljubezen do učiteljskega stanu objasnjuje tudi zadnji nastop Slovenske Ljudske Stranke v kranjskem deželnem zboru. Tudi nastop slovenske liberalne stranke je pokazal, kje je resnost in kje je ni.

Morda edini slovenski politik, ki razumeva in je prepričan o naših žalostnih razmerah — po svoji lastni izkušnji — je goriški odvetnik dr. Tuma, in prav zaradi tega se ne smemo čuditi, če je imelo učiteljstvo v goriškem deželnem zboru izmed dveh tucatov poslancev le njega na svoji strani. Tu, kakor povsodi, so se izgovarjali, da primanjkuje denarja. Če glasujejo slovenski poslanci v dunajskem parlamentu za nove kanone in puške, in se nikdar ne vprašajo, odkod vzeti te milijone, potem je izgovor slehrnega, da ni za poboljšanje učiteljskih plač potrebnega denarja, naravnost zloben ali pa primanjkuje dotičnemu vsake razsodnosti. Če vidijo slovenski politiki možnost povišanja rekrutov, morajo uvideti tudi, da je treba nemudoma povišati plače učiteljstvu. Rekrute potrebujejo le nekateri visokostoječi v državi, recimo ena famulija, učitelje pa potrebuje ljudstvo.

Vse sili proč od učiteljskega stanu. Komaj napravi učiteljščnik maturo, že išče službe pri železnici, pošti ali kjer že, zakaj nihče noče prostovoljno v pregnanstvo. Kdor le more — in med temi so navadno intelektualno jako visoko stoječi. Zato ni čuda, če pomanjkuje danes slovenskih učiteljev, zakaj kdor količkaj more, se odtegne žalostni usodi, ki je zvezana s slovenskim učiteljem, in tudi če prihaja ta

administrativnim potom. Kdo pa je še danes tako naiven, da bi šel iz samega idealizma za nekaj kron na mesec v Pont prepevat Ovidove žalostinke? Edino tisti, ki je prisiljen.

In vendar, ali ni učiteljski stan najdragocenejši za slovenski narod? Kdo vzgaja ljudstvo, kdo mu prinaša prvi prosveto — če ne ljudsko-šolski učitelj? Če ne iz zgolj človekoljubnih ozirov, bi pa bila z nacionalnega stališča že davno naloga slovenskih politikov, da nam ne obljublajo le svoje simpatije, ampak to tudi dejanski pokažejo. Ljudsko-šolski učitelj bi moral biti steber slovenskega naroda, prebuditelj in dramitelj svojega ljudstva. On pozna najbolj potrebe in dušo našega naroda; v učiteljih bi morala imeti res slovenska politična stranka temelj svoje organizacije. Dosedanja slovenska politika pa je pokazala, da ji ni na tem stanu, da je ona neprijatelj učiteljstvu prav kakor svojemu narodu.

Učitelj ki mu je podeljeno najdražje, kar more imeti kak stan, vzgoja svojega naroda, je danes preziran. Slovenska politika smatra učiteljstvo kot nekaj notwendiges Übel, s katerim mora računati; učiteljstvo ji je le sredstvo v dosego svojega namena, ne pa samonamen.

Iz slovanskih pedagoških časnikov.*)

Priobčuje — b —

Duh podvzetnosti in naša šola.

»Posel z Budče«, eden najnaprednejših českih učiteljskih listov, neustrašljiv bojevnik na polju prosvete, prinaša pod gornjim naslovom članek, ki ga smatram vrednim, da se seznanimo z njim tudi naše učiteljstvo. Prevel se ga dobesedno iz češčine. Slovenskemu učiteljstvu prepuščam, da zameni češke razmere z našimi. Tudi o poslednjih velja to, kar o prvih; samo mi smo še bolj v temi, in nemara koprnimo še bolj po luči kakor češki naši tovariši.

* * *

Dr. Braf je nedavno predaval v Kolinu o narodnem gospodarstvu v narodnih šolah ter poudarjal, da primanjkuje češkemu človeku predvsem podvzetnosti.

Dejal je, da trdijo, da nimamo talenta za trgovino, toda ne upoštevajo dedičnih hib niti dedične sposobnosti. Vsi me-

*) Pod tem naslovom bomo priobčevali odslej iz slovanskih pedagoških časnikov članke, razprave i t. d., ki sodimo o njih, da bodo zanimali tudi naše naročnike.

nijo, da so podvzetne sposobnosti samo plod vzgoje. Gospodarske sposobnosti sodijo k нравni vzgoji, zakaj moralka ne prenehuje pri zanikanjih, kakor »ne ubijaj, ne kradi« i t. d., ampak čuva v sebi veliko umožino pozitivnih nasvetov. V vzgoji k podvzetnosti se mora opazovati seveda sistem, ki se mu približavamo že sedaj s svojim trgovskim šolstvom. (Slovenskim!?) Moramo imeti tako uspešno vzgojo, kakor jo imajo Židje, ki se tudi ne porajajo kot trgovci, ampak se vzgajajo v takšne.

V tem kakor v vsakem drugem oziru se moramo obrniti do šolstva, da nam pomore vlagati v mlade duše znanje, ki bi bilo nekakšen most med šolo in življenjem...

Tako dr. Braf.

Podvzetnost kot silna razumna volja je ali ima biti predmet vzgoje, moramo jo torej negodovati v šoli

Ona je vseobčni princip vzgoje, torej velja za vse narode — za silne, da se vzdržujejo na svojem vladajočem mestu, za slabe, da postanejo silni.

Našemu narodu je treba silne volje kakor soli kruhu, kakor vlage mladi setvi, kakor orožja bojevniku.

Toda naša šola ne vzgaja, ne obrodi s silno voljo. V njej vlada uspavajoč sistem, pomirjajoči, službeni sistem; sistem, ki zbuja in potrjuje mnenje, da je to najboljše, kar je predpisano.

Sistem centralizovane vzgoje sploh izločuje vsak močnejši razmah individualne sile.

In ko bi bilo samo to!

Kar ne zaduši centralizem na papirju, to potepta popolnoma birokratizem v šolskem življenju.

Jeli bil dr. Braf sploh kdaj v šoli?

Od tedaj, kar jo je ostavil, je pokrilo gosto birokratsko trnje naše šolstvo, in pravkar izdani novi učni in šolski red je pravitako postavil nov živ plot okolo naše stvari.

Gospod doktor bi našel sedaj v šoli druge stvari, drug red, druge ljudi in drug sistem, kakor ga je bil vajen gledati v šoli za svoje mladosti.

Našel bi v nji popolno disciplino, tiho, vzorno držanje telesa, brezuvetno poslušnost, spoštovanje avtoritete, ki je poosebljena v birokratiškem nadučitelju, vzajemno se kontrolirajoče nadzornike. Flachsmannovski disciplinarni red, skrbno zaprta vrata šolske sobe z majhnimi okni in zvonec, ki je postal v teku časa važen in suverenski.

Ravnatelj in zvonec — to sta duša in usta šole. Samo ta smeta govoriti, nihče drugi se ne sme oglašati v šoli ali hoditi po nji. Dr. Braf je imel nemara dobrega starega učitelja, ki je dejal in razkazoval učencem, kar je smatral uspešnim za njih bodoče življenje. Ni se prepiral z župnikom, ni mu bilo tega treba; mogel je razlagati, kar je hotel. Če je bil slučajno naobražen človek in praktiški učitelj, tedaj je igranje gradil most med šolo in življenjem. Imel je vpliv na vzgojo značajev in na vroče negovanje narodnostnih čuvstev.

Današnji učitelj nima te svobode. Vsakdo ga nadzoruje; ako zadošča predpisom, postane po nekolikoletnem delovanju »po dolžnosti« popolen stroj — postane mož, o katerem se širi govorica, »da se je prestrašil za vse življenje.«

Stari učitelj je imel učno in vzgojno osnovo v glavi; mi jo imamo v tisočih paragrafov, razdeljena in zdrobljena je na mesece, tedne in ure.

Zunaj more razsajati življenje po svoji volji, okna šole so zaprta.

Pred nedavnim časom je šla zgodovina mimo šolskih duri, a za njimi je stal voditelj in poslušal s pritajenim dihom, da li učitelj uči to, kar je predpisano. Češki narod je stal na ulici, bili so to očetje in matere, ki so proklamirale pravice človeka, a otroci so bili zaprti v šolah, da bi ne čutili bitja in krvi tega življenja — in učili so se lepopisja in nemščine, katera predmeta sta bila za to uro predpisana.

Naravno — iz tega sistema tihotapstva, brezkrvnosti morajo proizhajati možje, »ki so se prestrašili za vse življenje«, tako znani v našem občanskem, protekcionarskem življenju in v naši politiki, nikdar pa samostalni, samosvestni in podvzetni ljudje. Ako hoče dr. Braf vzgajati družbo, mora začeti v obitelji in v šoli. Z novo zaplato na šoli, z novim predmetom ne pridobi ničesar.

Treba rušiti in graditi s temelja — zameniti sistem, da sme šola dihati, odpreti šoli življenje, ne zapirati ji dveri z devetimi ključnicami in predvsem izpremeniti učitelja v človeka, ki sme tudi občansko živeti in ogrevati svoje učence za to, kar je sam prečutil v življenju.

A to je ravno najslabša stran naših politiških krogov, ki so dr. Brafu jako blizu. Že davno več ne vidijo, da potrebuje šola reakcije, reakcije na zdravi avtonomni podlagi in svobodomiselnosti; in to so stvari, ki jih sicer načeloma pripoznavajo, a nihče izmed naših politiških reformatorjev si ne beli glave zaradi njih.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 4. t. m. v Slov. Bistrici. Udeležba je bila vrlo dobra, ter bi bilo želeti, da i v bodoče tako polnoštevilno posečamo svoja zborovanja. Zborovanje je otvoril predsednik g. Polanec z običajnim pozdravom, želeč vsem zbranim veselo novo leto. Prav presrečno pa še pozdravi na novo pristopivše člane našega društva, in sicer gospo Hribarjevo, gdč. Hinterlechnerjevo, gdč. Stegnarjevo, gdč. Lorberjevo ter g. Varla in g. Torjana. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri. Za tem prečita tovariš predsednik dopis odbora za zgradbo učit. konvikta, s katerim se društvo, oziroma posamezniki pozivajo k pristopu. Iz letnega poročila smo posneli, da je naše učit. društvo v preteklem letu štirikrat zborovalo; letni račun izkazuje K 50.81 dohodkov in K 33.88 izdatkov. Društvo šteje 26 pravih članov, 2 podpornika in 3 častne člane. G. predsednik je poudarjal, da se opaža mlačnost mnogih članov napram društvu; nujno je torej želeti več zanimanja za stanovske sestanke. Združevati se moramo tem trdneje, ker nam hočejo izpodmakniti tla, nas pognati z rodne zemlje in nas nadomestiti s takozvanimi naprednimi elementi; pa ob trdni organizaciji se bo razvil vsak sovražen naklep.

Tovariš g. Krotký je predaval o biološki metodi ter nam praktično na podlagi dobro premišljene učne slike pokazal bistvo te vsestransko prodirajoče metode. O zadnjem zborovanju »Lehrerbunda« v Gradcu je prav zanimivo in temeljito poročala gospa Kopriva. Končno se je vršila volitev odbora, ki je imela sledeči rezultat: g. Polanec, predsednik, g. Sabati, podpredsednik, gdč. O Feigel, blagajničarica, g. Hribnik, tajnik, odborniki gg. Špan, Šerbak, Kokl, pevovodja g. Kokl.

Po zborovanju smo se zbrali v »Narodnem domu«, kjer smo v kolegijalnem krogu razdrli marsikatero resno in šaljivo. Da se snidemo tudi mesca sušca v tako izbranem številu!

Šaleško učiteljsko društvo je zborovalo dne 11. prosinca t. l. v Šoštanju.

Udeležba je bila sicer precej dobra, a žal, da so zopet pri tem zborovanju delali nekateri častno izjemo. Vzrok te nedostatnosti je povsem navaden, pa nikakor ne časten za dotične tovariše. Kdor je vnet za svoj stan, ta se rad shaja s svojimi stanovskimi tovariši. Mlačnež pa, kateremu je ljubši lov kakor pa društveno zborovanje, pri katerem gre za skupne stanovske interese, pokaže, da je prava stanovska ničla. Sedaj pa k stvari!

Ker je to zborovanje prvo v tekočem letu, pozdravi društveni predsednik tovariš Iv. Koropec vse navzoče prav presrečno, spodbujajoč jih, naj se tudi v tekočem letu redno udeležujejo vseh društvenih sestankov. Dan društvenega zborovanja naj bo nekak praznik za vsakega učitelja. Okleniti se moramo bolj stanovske organizacije, in sicer s tem, da podpiramo svoja stanovska glasila, v prvi vrsti »Učiteljskega Tovariša« in »Popotnika«. Vsak učitelj naj bo naročnik teh dveh listov. Ni pa zadosti, da je samo naročnik, vsak naj skrbi tudi za to, da redno plačuje naročnino, ker le tako je mogoče, da ohranimo te prepotrebne liste na sedanji višini. Vsak učitelj naj tudi skrbi, da je šola, na kateri deluje, naročena na »Mladinsko knjižnico«, »Zvonček« in druge mladinske spise.

I. Društveni tajnik tovariš Jos. Armič prebere natančno sestavljen zapisnik zadnjega zborovanja, ki se pohvalno odobri brez vsakega ugovora.

II. Ker društveni blagajnik tovariš Fr. Skaza ni mogel pri zadnjem zborovanju predložiti računov, poroča danes o društvenem denarnem stanju sledeče: Prejemki za leto 1905 K 102-91, izdatki K 72-70, preostanek K 30-21. Pregledovalca računov tovariša Lukman in Weber pregledata račune in najdeta vse v najlepšem redu.

III. Dopisi. Upravništvo »Popotnika« naznanja, da dolguje naš okraj »Popotniku« 75 K. Predsednik opozarja tovariše, naj ta dolg kmalu poravnajo, ker nikakor ne bi bilo častno za nas, če bi moral tako izvrsten list kakor je »Popotnik« zaradi malomarnosti učiteljev prenehati.

Okrajni šolski svet pošilja od založnika Gabrščka na ogled poslano knjigo »Metodiko zemljepisnega pouka« od Gabr. Majcna. Knjiga je vredna, da si jo nabavi vsak učitelj, če ne pa vsaj vsaka šola po en izvod. Sklene se, da se naročijo takoj trije izvodi za tukajšnje okraj. učit. knjižnico.

IV. Društvene zadeve. Glasilo »Lehrerbunda«, to je »Schul- und Lehrer-Zeitung« preneha meseca junija t. l. izhajati. Ker je naše društvo tudi član »Lehrerbunda«, je naša dolžnost, da ostanemo še vsi do meseca junija naročniki tega lista.

Namesto v pokoj stopivšega tovariša Hernausa se enoglasno izvoli za knjižničarja tukajšnje okraj. učit. knjižnice tovariš Ivan Koropec. Sklene se, da se izdela natančen zapisnik vseh knjig, ki se nahajajo v knjižnici. Ta zapisnik se dá ponatisniti tako, da dobi vsaka šola po en izvod. Nove knjige, ki se bodo sprejele v knjižnico, se vsem šolskim vodstvom naznanijo.

Z veseljem se pozdravi novica, da zboruje letos naša dična »Zaveza« v Šoštanju. Sklene se, da se pri prihodnjem zborovanju voli krajevni odbor, ki bo skrbel za to, da bo vsak, ki nas obišče o Binkoštih, odnesel prijetne spomine iz lepega, živahnega, narodnega trga Šoštanja.

V. Iz vprašalne skrinjice. Ali je postopanje okraj. nadzornika pravilno, da ne skliče vsako leto stalnega konferenčnega odbora k posvetovanju?

Po razsodbi upravnega sodišča je seja stalnega konferenčnega odbora del konference, za kar sme vsak udeleženec zahtevati diete. Stalni odbor se tedaj mora sklicati k skupni seji. Sklene se, da se obrne društvo na okraj. nadzornika, da v bodoče ne prezira več stalnega odbora.

Prihodnje zborovanje bo 1. svečna t. l. v Šoštanju. — Ker se ne stavi več noben predlog, zaključí predsednik zborovanje.

Po skupnem obedu se je vršila pevška vaja pod spretnim vodstvom tovariša Ant. Nerata.

—x—

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj zboruje dne 1. februarja 1906 na c. kr. učiteljski zbor v Gorici točno ob 10. uri predpoldne. Dnevni red: 1. Brezžični brzojav. (Predava v imenu »Slovenske šolske matice« g. c. kr. šolski nadzornik Fr. Finžger.) K zborovanju vljudno vabi poleg učiteljstva tudi one prijatelje šolstva, ki se zanimajo za to vprašanje. Odbor.

Književnost in umetnost.

„Knjižnica za mladino“ in njene razmere. Že tretjič se oglašam in upam, da ne zadnjič, v prosep tega podjetja, ki je sicer pristno učiteljsko dete, a sreča mu je bila mlačna, zato je »Knjižnica za mladino« — pastrka. Pravzaprav bi moral zaglaviti te vrstice: »Knjižnica za mladino« in naša indolenca. No, za reklamo tega podjetja sem že napisal nekaj vrstic, pa ne maram nikomur provzročati — sivih brk zato, da bi mi očitali: zase dela reklamo. Tem pomočnikom in agitatorjem povem odkrito, da bi, sodeč po dosedanjih priznanjih in ocenah, lahko svoje mladinske spise razpečaval drugod in drugače. Zatorej o tem dovolj.

Svojčas sem nasvetoval gosp. založniku nekoliko načina, kako bi bilo mogoče brez hrupa, potom kolegijalnosti podpreti podjetje. Gospod Gabršček je sicer spoštoval moj nasvet, ravnal se je pa po njem, kakor vidim iz 1. »Zvončkove« številke l. 1906. — upravnik »Zvončka«. Tudi sem čital vse hvale vredni začetek, da so tovariši v nekih okrajih — in to na Kranjskem, kjer nas imajo sploh za najbolj indolentne — poročali pri zborovanju okraj. učit. društev, koliko naročnikov imajo »Zavezini« listi ter zraven tudi omenjali »Knjižnico za mladino«, pa ni bil s podatki iz administracije nihče zadovoljen.

To bi bil morda en vzrok, da podjetja ni mogoče dvigniti na primeren nivô.

Drugi je najbrž ta, da knjige ne izhajajo redno vsake tri mesece. Tukaj se narine marsikaj vmes, česar ni mogoče odstraniti, vsaj ne brez zamude; toliko pa lahko rečem, da ne provzročata zakasnitve nikoli podpisana urednika.

Za bodočnost imam nabranega dokaj izvirnega gradiva, n. pr. pesmi Frana Žgurja »Semena padajo...« itd. Podporo mi je obljubil tudi eden sedanjih najodličnejših slovenskih književnikov.

Torej smo brez skrbi za bodočnost glede vsebine. Ostane pa edina in prva zahteva glede gmotnega stališča! Tovariši! Spravite najprej »Knjižnico za mladino« v vse šole na Slovenskem. To vas ne bo stalo mnogo truda, prav gotovo pa ne niti enega groša, a podjetje pridobi podporo tudi v narodu. S tem je pridobljeno vse.

Znan mi je tovariš, ki je došel — liberalno razvpit — na novo klerikalno brenčeče mesto v službo. Tu je zahteval, da si šola naroči »Zvonček«. Župnik, tudi vnet klerikalec, ga pogleda začudeno in vpraša: »Kaj — nameravate s tem izpodrinuti ‚Vrtec‘? Saj vem —«. Tovariš mu odgovori mirno: »Naročiti moramo tudi ‚Vrtec‘, tudi ‚Zvonček‘, obe ‚Knjižnici za mladino‘, Mrharjeve, Ganglove in Zupančičeve pesmi ter vse mladinske proizvode, ki izidejo med letom — in še ne bo dovolj dobrega berila za našo mladino.« Župnik je pri kimal in za njim še drugi očanci — pa je ostalo in tudi ostane.

30. knjigo »Knjižnice za mladino« priporočam zlasti gospicam koleginjam. »V srca globini« se zrcali Pavlina kot vzor — rodoljubne mladenke.

Toliko se mi je zdelo potrebno omeniti, da ne bo zopet kdo trdil, kako pristno učiteljsko dete je »Knjižnica za mladino« in med našimi podjetji kaka — pastrka. Tem natolcevalcem zavežimo jezikel! Kako? Ivo Trošt.

Mučeniki. Slike iz naše protireformacije. Napisal A. Aškerc. — Eno leto je minilo, kar nam je napisal Anton Aškerc svojega »Primoža Trubarja«. Kot dodatek in izpopolnitev one epske pesnitve nam je napisal sedaj »Mučenike«, zgodovinskoverne slike iz dobe naše protirefor-

macije. Brez bojzani, kaj poreko ljudje, ki se boje resnice, se je lotil Aškerc tega svojega najnovejšega dela. V mislih so mu bile lastne besede: »Resnico samo piši vestni zgodovinar«. In zavoljotega smo veseli, da ni tudi sedaj krenil od tega pravila, nego nam je z neustrašeno roko prižgal luč, ki jasno razsvetljuje ono dobo rojstva naše kulture in ki kaže tudi v vsi nagoti slepo strast in nebrzdano sovraštvo reakcije in inkvizicije. Na 167. straneh je razvrščenih petdeset slik, ki imajo v večini za moto citate iz dnevnika samega Tomaža Hrena, ki je s toliko vnetostjo zažigal kresove iz prvih slovenskih knjig. Snov svojim slikam je torej dobil Aškerc v dnevniku škofa Hrena in najbrže ga je ravno ta dnevnik napotil, da je začel proučavati ono dobo, da je iskal snovi tudi drugod in končno ves material obdelal in zvezal v celoto. Ni torej Aškerčeva krivda, če je v slikah toliko bridke in žalostne resnice; šteli pa bi mu v greh, ako bi pretvarjal istino. Ta greh imajo na vesti drugi, a Aškercu gre priznanje, da je še do danes ostal zvest borec za resnico in svobodo. Njegovo pero ni tudi ob spisovanju te knjige služilo nečistim namenom, nego je ostalo v službi resnicoljubnega pevca. Mučeniki današnjih dni, ki trpe ob nasilstvu in izkoriščanju, gledajo v Aškercu pogumnega moža, ki s pesmijo dviga in tolaži, a tudi bije in sodi! Tudi iz »Mučenicov« se zrcalijo vse vrline Aškerčeve muze, ki se kažejo v jeklenih verzih in krepkem izrazu. Ne dvomimo, da si uravnajo »Mučeniki« pot v vse kroge in sloje.

Lukas-Ullmann: Elementares Zeichnen nach modernen Grundsätzen. Verlag von A. Müller — Fröbelhaus, Dresden — Wien, I. Teil, Preis 4 K 50 h; II. Teil 5 K 60 h.

To delo je sestavljeno po nazorih Lib. Tadda ter prinaša poleg raznovrstnih risb in slik še posebej na 39 straneh jako poučljivo metodiško navodilo, ki je združeno s I. delom, namenjenim prvim štirim razredom; II. del obsega risbe za 5, 6. in 7. razred. Za 8. razred je namenjen III. del, ki pa še ni izšel.

Žal, da risbe za nižje razrede niso srečno izbrane, posebno pogrešamo primernih predvaj in pa načela, da vsaki vaji (n. pr. krogu) sledi primerna uporaba (n. pr. žepna ura). To izvira odtod, ker je učitelj risbe sestavljal brez ozira na izdelke učencev. Taka navodila bi se morala sestavljati na podlagi risb, ki jih je samostojno izdelala po predmetih ali iz spomina pretežna večina učencev. Sicer v II. delu izdajatelja sama priznavata, da so nekatere risbe za 3. in 4. razred pretežke, ali to še bolj velja za 1. in 2. razred. Opazka, da učitelj lahko sam izbira predmete, ne velja; zakaj od učitelja-začetnika je to preveč zahtevano, tak potrebuje natančnega navodila. Pogrešamo tudi več takih razkrojitev risb v prvotne oblike, kakor to vidimo pri risanju žage. Postopati je treba vedno od lažjega k težjemu. Preden učenci naslikajo pomarančo ali jabolko, naj slikajo borovnice ali bezgove jagode in črešnje; predno naslikajo češpljo ali limono, naj slikajo dren in želod (brez kapice; — ker manjše predmete začetniki lažje naredijo kakor velike.

Glavna pravila v uvodnem besedilu so: »Risanje naj se vedno naslanja na nazorni nauk. Risbo naj ponavljajo učenci do dovršenosti. Radirko naj rabijo prav malo. Učenec mora risati samostojno, učitelj naj mu nič ne pomaga, potrebno naj vedno pokaže le na šolski deski. Jako važno je risanje iz spomina. Pred petim šolskim letom naj učenci ne rišejo 3. dimenzije pri telesih, perspektiva nikakor ne spada v nižje razrede.«

Zbirko je učiteljstvu priporočal deželni šolski svet kranjski.

Mali dobrotvor. Štev. 4., 5. in 6. tega najcenejšega in najbolj razširjenega hrvatskega mladinskega lista so spet izšle v enem zvezku pod imenom »Snježanke«. Ta zvezek so spisali najboljši hrvatski mladinski pisatelji: J. Belović-Bernadzikovska, V. Durin, Iv. Richter, R. F. Magjer, R. baron Maldini, Stj. Širola, B. Toni, N. Toth in dr. Tudi v bodoče bo izhajal »Mali dobrotvor« v četrtletnih zvezkih, broširan in obrezan. Cena mu ostane ista, a ta je samo 80 h za vse leto, četudi dobivajo dve tiskani poli več in to večega formata kot prej. Poedini zvezki stoje samo 20 h. Naročnino prejema Fr. Bartuš, ravnaj. učitelj v Zagrebu.

„Zvonček“. Leto VII. Št. 1. Vsebina: 1. Štiri dobe. E. Gangl. Pesem. — 2. Kadar delimo dobrote. Andrej Rapè. Povest. — 3. Zaspani Jožek. Borisov. Pesem. — 4. Otrokove božične sanje. E. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. — 5. Sto volkov in — nobeden. Ivo Trošt. Povest. — 6. Drsalke. F. G. Hrastničan. Povest. — 7. Sprava. Juraj Pangrac. Povest. — 8. Angel oznanja rojstvo Gospodovo. Podoba v barvotisku. — 9. Na saneh. Podoba v barvotisku. — 10. Na saneh. E. Gangl. Pesem k podobi. — 11. Tepezniki. Kompoljski. Povest. — 12. Pouk in zabava. Novoletno voščilo. Fr. Rojec. — Snežec. Vinko Krek. Uglasbena pesem. — Iz življenja ptic. — Telesna visokost Evropejcev. — Dostavek k imenom rešilcev. — 13. Kdo ga bo? Podoba. — 14. V sedmo leto. — Opozarjamo zlasti na listnico upravnništva! Priporočajte, širite ta prelepi mladinski list!

Vestnik.

Letnino za Učiteljski konvikt à 2 K so plačali: Gdč. Pavla Wölfling, učiteljica v Št. Vidu pri Ljubljani; g. Tomo Bitenc, učitelj v Dragatušu; g. Anton Smrdelj, učitelj v Ljubljani; g. S. Meglič, nadučitelj, g. A. Snideršič, učitelj, g. J. Jakše, učitelj, g. Rudolf Vrabl, učitelj, g. J. Bizjak, učitelj in sodni svetnik in krajni šolski nadzornik g. J. Rotner, vsi na Vranskem; g. Lovro Letnar, nadučitelj (za l. 1905 in 1906), gdč. Emilija Gerkman, učiteljica v Mengšu; g. Skalko Kavčič, nadučitelj pri Novi Cerkvi (1 K); g. Alojzij Potočnik, učitelj v Ratečah; g. I. Pokoren, nadučitelj v Horjulu (za 1906).

Položnice (čeke) za l. 1906. bodo prejela vsa šolska vodstva na Kranjskem, Sp. Štajerskem in Primorskem še ta mesec, p. i. gg. šolske voditelje prosimo, da blagovolijo vsak na svoji šoli pobrati letnino à 2 K ter jo plačati na bližnji pošti na prejemni list (ček) poštno-hranilničnega urada.

Zasledovana kolekta poštних znamk, št. 115. To kolekto je odposlal g. nadučitelj Tomšič iz Nabrežine, dodavši ji za 3 K znamk, učiteljici ženskih ročnih del v Mavhinji; le-ta jo je pa izročila svojemu šolskemu voditelju s prošnjo, da jo odpošlje dalje.

Učiteljski dobrotniki. »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta« so darovali: Sl. županstvo v Litiji 20 K; sl. županstvo pri D. M. v Polju 10 K; učiteljski zbor v Trziču 18 K namesto venca na grob umrlemu nadučitelju g. Josipu Kraglu; g. Andrej Kmet, nadučitelj v Cerkljah, 5 K namesto venca na grob umrlemu tovarišu, nadučitelju g. Josipu Kraglu; tvrdka Fran Ksav. Souvan v Ljubljani, trgovina manufakturnega blaga, 13.64 K; Šentiljsko učiteljstvo 8 K namesto prispevka za nagrobni spomenik umrlemu tovarišu Fr. Brezniku, kateremu je spomenik postavila »Mariborska Čitalnica«; vesela družba v hotelu Šapla v Šturiji 5.20 K; vesela družba pri Francetu na Vevčah 5 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Šola in vojaštvo. Kako surovo se pogostoma postopa z učitelji pri vojaških vajah, se je povedalo tudi že v državnem zboru. Dobro bi pa bilo, ako bi se vojnega ministra še opozorilo, kakšna morala vlada pri vojaštvu sploh, zakaj znano je, da cela naravno-verska vzgoja, ki sta jo učitelj in katehet gojila skrbno v smislu šolskega zakona skozi celih osem let, izgine zaradi čudne vojaške dresure pri rekrutih prej, nego je končana osemtedenska »Rekrutenabrichtunga«. — Cas bi pa tudi že bil, da se v smislu kulture civilizacije in napredka — vojaštvo cele Evrope preustroji v angleškem smislu, to je, da se odpravi moderna sužnost s prisiljenim novačenjem ter nabirajo vojaki le prostovoljno.

Posurovela šolska mladina. Razni časopisi so objavili grozno vest, da so šolarji na Dunaju s kamenjem napadli učiteljico na cesti, ko jih je pri tepežu svarila. Hvala Bogu, da naša mladina še ni taka. Ako pojde to tako naprej, potem bo res obveljala hrvaška prislovica: »Švaba — baraba«. Tedaj ne bo to več »Herrenvolk«.

„Božični dar“. Efektna loterija. Prijatelj nam piše: Gotovo se spominjate g. urednik, kako so se nekateri poslanci hvalili, da dobimo kranjski učitelji oženjenci »božični dar« v 25% draginjski dokladi. Toda prišli so božični prazniki, prišlo je Novo leto. danes smo že skoro sredi meseca januarja, a še ni o »božičnem daru ne duha ne sluha! Seveda izvestni gospodi se nič ne mudi, da bi nam izkazali one borne groše; uboga učiteljska para pa čakaj... Kaj, če tudi nimaš kaj jesti! To je milo govoreno, škan da!! — Vi g. urednik se navdušujete za efektno loterijo v prid učiteljskemu konviktu. Jaz pa Vam pravim: Previdnost! Pozor! Ali ne veste, kako je z srečkami efektne loterije za zgradbo nove ljudske šole na Vidmu na Štajerskem! Tudi jaz sem kupil nekaj srečk. Žrebanje se je imelo vršiti že dne 31. dec. 1904 na Vidmu. Kasneje se je menda to žrebanje preložilo na eno leto, t. j. na dne 31. dec. 1905 leta. Toda še danes ni nič slišati, ali se je žrebanje res izvršilo in kako je z dobitki! Zatorej še enkrat kličem; Previdnost! Pozor! — *)

Izobraževalni tečaj za kranjske učitelje na Grmu se vrši v ondotni kmetijski šoli letos od 2. do 11. aprila. V ta tečaj odpošlje c. kr. deželni šolski svet tovariše: Adolfa Sadarja, nadučitelja v Budanjah; Franca Štefančiča, nadučitelja v Velikih Laščah; Karla Trosta, nadučitelja v St. Jerneju; Ivana Malnariča, nadučitelja pri Sv. Križu; Rudolfa Završnika, nadučitelja v Preddvoru; Franca Lavtičarja, nadučitelja v Šmartnem pod Šmarno goro; Franca Kovača, nadučitelja v Zatičini; Mihaela Kabaja, nadučitelja v Begunjah pri Cerknici; Jožefa Korošca, nadučitelja v Mošnjah; Antona Silo, šol. voditelja v Ajdovici; Ivana Zupana, nadučitelja v Dolskem; Mihaela Kosca, nadučitelja v Dragatušu.

Novi nadzornik. Iz Štajerske čujemo neveselo vest, da bo Linhartov naslednik ravnotak »tajemajster«, ki bo ljudsko šolo sodil le po uspehih v nemščini.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je sklenilo, da se odslej na podlagi § 18 družbenih pravil kliče k odborovim sejam tudi nadučitelj na Humu pri Ormožu tovariš Anton Porekar, Učiteljsko društvo za ormoški okraj ga je namreč kot svojega predsednika poverilo, to da prevzame mesto svetovalca v družbenem vodstvu.

Volitve v okraj. šolski svet tolminski. S Tolminskega nam pišejo: Dne 12. t. m. so županje in podžupanje vsega polit. okraja tolminskega volili v Tolminu osem zastopnikov v okraj. šol. svet. Bilo nas je lepo število zbranih v Tolminu: okolo 140 volilcev. Isti dan pred volitvami je bilo jako živahno zaradi vprašanja kandidatov; tudi smo zvedeli marsikaj o živahni agitaciji glavarja Prinzigina in šol. nadzornika Lasiča proti Andreju Vrtovcu iz Tolmina. Ta agitacija ni prav nič pomagala. Bilo je škoda za čas in trud, ki sta ju ta gospoda trošila z lazenjem po okraju. Bili so torej skoraj soglasno izvoljeni: Andrej Vrtovec iz Tolmina, Anton Mlekuž iz Bovca, Franc Ostan iz Bovca, Pavel Seban iz Sv. Lucije, Miha Kenda iz Temlin, Peter Kobal iz Cerknega, Fran Miklavič iz Kobarida, Jožef Gasperut iz Sedla.

Dvorni svetnik dr. Vatroslav Jagić, profesor dunajskega vseučilišča, praznuje letos 70letnico rojstva. Po zakonu bo moral prositi za upokožitev.

Razgled po šolskem svetu.

— **O slovenski gimnaziji v Celju** nam pišejo: Kako malo se vlada zanima za slovenske otroke, kažejo jako žalostne razmere v zdravstvenem oziru na naših slovenskih gimnazijskih razredih. Medtem, ko se morajo na vsaki ljudski šoli pometati vsak dan vsi razredi, da se ne nakopiči prah, se pometajo učni prostori na slovenski gimnaziji, ki se nahaja v stari hiši, samo dvakrat na teden! Ni čuda, če se vzdigujejo, posebno ob sredah in sobotah, oblaki prahu za vsakim učencem, če gre po sobi. In ta prah morajo dihati v sebe dečki, katerih pljuča se nahajajo ravno v razvitju. To je neodpušljivi greh na zdravju učeče se mladine, ki mora

Vkljub temu opominu nimamo nič strahu, da bi ne uspela naša efektna loterija. Saj bo angažirano vse učiteljstvo. Uredn.

itak ves dan v inače že zaduhlih prostorih sedeti, in to občuti posebno bridko v mrzlem zimskem času, ko morajo biti okna zaradi mraza ponajveč zaprta. — Ali ni nikogar, ki bi se mu usmilila nedolžna mladina?

Listnica upravištva.

Cenjenim gospodom c. kr. nadzornikom in zastopnikom učiteljstva v okr. šolskih svetih!

§ 24. dežel. zakona z dne 29. aprila 1873 ukazuje, da se ima vsako izpraznjeno učno mesto razpisati v uradnem deželnem listu in v enem ali več drugih, zlasti strokovnih listih.

To se od večine okrajnih šol. svetov tudi godi, a ko se jim dopoljšje stroški razpisa, pa se izgovarjajo, da Tovarišu ne gre plačilo, češ — da je v interesu lista, da prinaša vse uradne razpise.

Je že res: v interesu lista je to, a menda še velikobolj je to v interesu dotične šole, da se izpraznjeno učno mesto kar najbolj razglasi. Učno mesto se mora razpisati, a nikjer ni zapisano, da se to mora zgoditi brezplačno in se tudi nikjer ne godi, kakor edino na Kranjskem, kjer so še danes v mislih, da mora učiteljska para povsod tlačaniti. No — vsi okrajni šolski sveti le ne mislijo tako, kajti dve tretjini jih je, ki uradne razpise točno in brez vsakega pomisleka plačujejo. Razume se, da plačujejo točno tudi vsi štajerski in primorski okr. šol. sveti.

Upravištvo se obrača torej do Vas, cenjeni g. g. nadzorniki in zastopniki učiteljstva s prošnjo: Blagovolite poskrbeti, da se vsako učno mesto razpiše pa razpis tudi plača! Upravištvo bo dopošljalo vse račune sproti. Stroški razpisov se lahko zaračunajo občinam.

Vsemu ostalemu učiteljstvu kliče upravištvo še enkrat: Dolžniki poravnajte svoj dolg! Plačaj vsakdo naročnine že vnaprej! Pridobi nam vsakdo še 1 novega naročnika!

Na zdar!

Barje, 19. januarja 1906.

Upravnik.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 10.

Kranjsko.

Na dvorazredni ljudski šoli v Dolskem je stalno oddati učno mesto s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 12. februarja 1906.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo dokazati z izpričevalom državnega zdravnika, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 8. januarja 1906.

Št. 1817.

Na dvorazredni ljudski šoli v Kropi je stalno, eventualno začasno oddati nadučiteljsko mesto s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 15. februarja 1906.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Radovljica, dne 7. januarja 1906.

Št. 1988.

Na enorazredni ljudski šoli v Ledinah se razpisuje s tem učiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 7. februarja 1906.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 6. januarja 1906.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu
ter vse tiskovine za obrtno nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

O naši moderni didaktiki

Piše dr. Nadlega.

Ni ga polja v splošnem vzgojeslovju, kjer bi toliko reformirali kakor so na didaktičnem polju. Ob vsakem času je nastopil kak mož, ki je reformiral to in ono, kar se mu je zdelo po lastnih nazorih in morda tudi v lastnem interesu dobro. Zlasti pa so nastopile v zadnjih letih mnogobrojne reforme na didaktičnem polju. Z neko krčevito mrzlično naglostjo so preorali tekem par let vse didaktično polje. V to se je čutil poklicanega vsak, kdor se je domišljjal, da mora nekaj reformirati. Da so nastopili novi reformatorji po veliki večini kot mojstri-skaze, ne poudarjam samo, temveč hočem svojo trditev podpreti z dejstvi.

Reform na didaktičnem polju ni uvedlo v učilnicah delujoče učiteljstvo, ne, saj pa kaj tudi ve in zna mož, ki je osivel v praktičnem izvrševanju svojega poklica? On ne zna in ne more reformirati, kje ga črevelj žuli, pokazali mu bodo že drugi bogovi! — Reformirati smeje in morejo le c. kr. okrajni šolski nadzorniki. Tudi ti bi ne bili v polpreteklem času tako »brihtni postali, da jim ni bilo zasijalo na najvišjem mestu solnce pedagoško-didaktične učenosti. Padla je bila parola: »Šolstvo leži na tleh, mi smo poklicani da opomoremo šolstvu na noge in to po reformi didaktike.« — Procedura se je pričela. — Nimam namena, da bi se spuščal danes v vse podrobnosti reformiranja, pokazati hočem le malenkostno naziranje naših psevdoreformatorjev, pokazati, da ni teh mož vodilo. toliko pozitivno nagnenje do napredka, kakor pa egoizem, pohlep po časti in koprnenje po pohvali in priznanju od zgoraj. Morda je kateri sanjal celo o častni svetinji ali o čudovito blestečem se križcu (za »zasluge«) ki mu ga bodo pripeli z vso gloriojo na prsi! — — —

Kdo se še ne spominja na nastop učenega c. kr. okr. šol. nadzornika ob priliki neke inšpekcije: »G. kolega, pri kateri formalni stopnji ste sedaj?« — Po vsi deželi se je širil med učiteljstvom strašni demon, ki je moril učiteljstvo liki mora. In te formalne stopnje, kaj so? Nič posebnega. Formalne stopnje so le logično umerjena pot ene učne ure. Formalne stopnje je poznal vsak učitelj že prej, ravnal se je po njih pri pouku — saj drugače učiti ni mogel, le imena formalnih stopenj niso bila znana v tej obliki, dokler niso izlezla iz peresa učenega gospoda *) G. nadzorniki zlasti

*) Formalne stopnje utegnejo učiteljstvu še dobro služiti — v boju za kruh!

Uredništvo.

nekateri, so sprejeli ta imena for. stopenj za višek didaktično-metodične modrosti nabutali, so oziroma pustili so nabutati svoje možgane z notranjo in vnanjo vsebino for. stopenj ter hodili po šolah liki vsaka s pavovim perjem misleč, da jih bo učiteljstvo strme občudovalo. Zgodilo se je drugače; spoznalo je učiteljstvo to pavovo perje in v njem učene srake. — Formalne stopnje so rodile učne slike. Učne slike so imele prav lepo prikazane na didaktičnem polju, če bi bila dana prostost. *) Toda preden so zagledale beli dan, so bile že ukovane v 13 cm dolg okvir, ali pa so postale monopol tega ali onega gospoda. — Prvotno je bilo izdano povelje, da se ima vsaka učna slika po vseh formalnih stopnjah nategniti, in res! Natezale so se te slike liki popotniki na Prokrustovo posteljo. — A glej spaka, to natezanje je rodilo novo pošast — »šablono«. Pouk je postal dolgočasen, pust, mrzel, leden. —

Poteklo je nekaj Save, in možgani visokih gospodov so se zopet malo omehčali. Nove stanice, nove misli. Prišli so do spoznanja, da ni neobhodno potrebno, da se nategne vsaka slika po vseh for. stopnjah. Prišli so do tega spoznanja, a ne do spoznanja, da se dostikrat na formalne stopnje niti ozirati ne more. No, pa kaj to, saj je dovolj, da visoki gospodje pridejo sploh do kakega spoznanja. —

Bacili, zlasti škodljivi, se kaj radi množe. Tako se je zgodilo, da so nam formalne stopnje rodile v teku časa porednega, naivnega, prifrknjenega sinčka, ki sliši na ime »formuliran stavek.« — Jej, jej, to vam je kunšno delo. Ko ta golosrajnik nastopi, se svetijo učencem oči, čelo se jim gubanči napornega mišljenja, v duši jim zasveti žarnica vede in učenosti. Vsekdar in povsod, kjerkoli dobi to otroče vpliv v šoli, se pokaže nenavadni pojav na razvoju otroških duš. — On ima sedaj neizmerno velik vpliv v naših učilnicah, da, on je genij, spiritus agens duševnemu razvoju naše mladine. Posebno razposajen je postal, kar je dobil častno mesto skoraj v vseh predmetih, in odkar mu je dal podlago razboriti pedagoško-didaktični veleum v obliki par knjig, ki so postale že zaradi formuliranih stavkov pravo čudo tega stoletja. — O, srečna mladina, o srečni učitelj! Zaradi formalnih stavkov postaneš, ljuba mladina, zares učenal! Kakšno veselje vas čaka, ljubi učenci! Opisati boste znali prav lepo: mačko, psa, hrošča in morda še katero drugo živalco. **) Opisali boste vodo in zrak, vedeli boste celo, kolikrat je zrak težji od vode. Na potovanju se priučite zemljepisja (seveda v šolski sobi), tudi zgodovina vam ne ostane tuja — a vse to znanje se vam bo dalo liki prašek v obliki »formuliranega stavka«. — Vaš jeziček miga, formulirani stavki vam lete iz ust, vaš duh je poleg tega lahko pri ljubi mami, lepem konjičku ali pri punčki. O, homines, — papige in opice! — Vidiš, ljuba mladina, kaj za to, da so se časih otroci učili misliti, po svoje sklepati in z lastnimi besedami izraževati — nič, za vas je sedaj dovolj, da si prisvojite nekaj formularnih stavkov. Če znate te, znate dovolj misliti in soditi o rečeh, ki se vam zanje mlada duša zanimati ni treba. Odrasli boste in mačko boste znali opisati po formalnih stopnjah, v tem je vaše zvečičanje, če boste znali samostojno kaj misliti ali ne! Prišla je zlata doba. — — —

(Konec.)

*) Opozarjamo glede svobode pri pouku na določila starega in novega šolskega in učnega reda. Tudi to je dobro sredstvo, da pride učiteljstvo do kruha.

Uredništvo.

**) Tudi bolha je priporočljiva.

Uredn.